

## СТУДЕНТТЕРГЕ БІЛІМ БЕРУ САПАСЫ – МОНИТОРИНГ ІСІНІҢ ҒЫЛЫМИ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

*С.С. Ерназарова*

6M010100 – «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығы бойынша  
2-курс магистранты

Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті  
Алматы қ., Қазақстан, email: [vernazarovasybat@gmail.com](mailto:vernazarovasybat@gmail.com)

Білім беру мекемелерінде жүзеге асатын бақылау (мониторинг) және бағалау студенттердің іс-әрекеттеріне (оқу жетістіктерін бағалауға), оқытушылардың қызметтеріне (педагогтардың аттестациясына) және бүкіл білім беру мекемесіне (сертификаттау, аккредиттеу және т.б.) қатысты негізгі процестер болып табылады. Сонымен қатар, бақылау (мониторинг) және бағалау көбінесе жүйелік емес, дискретті сипатта болады және бақылау және бағалау процестері білім беру процесіне қатысушылардың шектеулі санының артықшылығы болып табылады. Осылайша, бақылау (мониторинг) және бағалау білім беру мекемесінің қызметін жетілдірудің міндетті шарты ғана болып табылмайды, сонымен қатар жүйелі түрде атқарылатын функцияға айналады. Нәтижесінде білім беру жүйесі сапа мониторингін маңыздылығын түсінуге ықпал етеді. Осы мақаламызда білім беру мониторингін ғылыми-педагогикалық негіздеріне, яғни, «білім беру сапасы», «білім беру жүйесіндегі мониторинг», «педагогикалық мониторинг» сияқты ұғымдарға анықтама берген ғалымдардың еңбектерін қарастырып, сондай-ақ, университет студенттерін оқыту сапасының мониторингін толығырақ тоқталамыз.

*Түйін сөздер:* білім беру сапасы, білім беру жүйесіндегі мониторинг, педагогикалық мониторинг, бағалау, кіреберіс бақылау, ағымдық бақылау, аралық бақылау, қорытынды бақылау

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев 2018 жылы 10 қаңтардағы Қазақстан халқына Жолдауының «Адами капитал – жаңғыру негізі» атты жетінші міндетінде: *«Барлық жастағы азаматтарды қамтитын білім беру ісінде өзіміздің озық жүйемізді құруды жеделдетуіміз қажет»* деп көрсеткен болатын [1]. Ол үшін білім беру үрдісін толыққанды ақпаратпен қамтамасыз ету керек. Осыған орай, қазіргі ХХІ ғасырда білім беру үрдісін ақпаратпен қамтамасыз ету құралы – білім сапасын мониторингілеу және диагностикалау болып отыр.

Ал, педагогикалық мониторинг дегеніміз – білім беру жүйесінің қызметі туралы ақпаратты жинап, сақтап, саралап, таратуға және оның үздіксіз бақылап отыруға, даму болашағына болжау жасауға мүмкіндік беретін жұмыс жүйесі [2].

Кәсіптік білім берудің қоғам дамуының қазіргі кезеңінде тиімділігін арттыру үшін жағдайдың бірі университеттің педагогикалық үдерісін жетілдіру жолдарын іздестіру болып табылады. Бұл мәселені шешу университеттің оқу үрдісін басқару саласында жатыр, онда мамандықтың білім беру бағдарламаларын дамыту және студенттерді оқытудың нәтижелері басты компонент болып табылады. Студенттердің оқу нәтижелерін диагностикалау негізінде алынған нақты деректерді талдау басқару шешімдерін қабылдау үшін негіз болып табылады. Бұл үрдістің ақпараттық компоненті білім сапасын бақылау болып табылады. Осыған орай, А.Н.Майоровтың пікірінше, қазіргі уақытта «мониторинг қызметтің түрлері басқару саласын уақытылы және сапалы ақпаратпен қамтамасыз етудегі аса тиімді тәсіл болып табылады» [3; 12].

Сапаның маңызы туралы мәселені көптеген отандық және шетелдік ғалымдар қарастырған. Атап айтсақ, олар: В.С.Аванесов, Ю.П.Адлер, Г.Ж.Байжасарова, В.П.Беспалько, Б.П.Битинас, М.Ж.Жадрина, А.А.Жайтапова, И.А.Зимняя, В.А.Кальней, Ш.М.Каланова, В.И.Качалов, М.М.Поташник, Д.В.Пузанков, А.И.Субетто, Ш.Таубаева, Н.Д.Хмель, Т.И.Шамова, С.Е.Шишов, Р.М.Салина және т.б.

Заманауи педагогикалық әдебиеттерде «білім беру сапасы» термині әртүрлі түсіндірілген. Әдебиеттерде білім беру саласына қатысты осы терминнің келесі анықтамалары берілген:

1. Білім беру сапасы - қоғамдағы білім беру үдерісінің жағдайы мен тиімділігін, оның азаматтық, күнделікті және кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру мен қалыптастырудағы қоғамның қажеттіліктері мен күткен талаптарына сәйкестігін анықтайтын әлеуметтік санат [4].

2. Білім беру сапасы - білім беру және ағарту саласындағы қызметтердің қасиеттері мен сипаттамаларына белгіленген және болжамды қажеттіліктерді қанағаттандыру мүмкіндігін беретін

жиынтығы [5]. Бұнымен қоса, белгіленген қажеттіліктер мемлекеттік немесе жергілікті білім беру органдарының құжаттарында көрініс тапса, болжамды қажеттіліктер (күтілетін көрсеткіштер) тұтынушы мүдделерін диагностикалау негізінде оқу мекемесі арқылы анықталады.

Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде мониторингтің мәнін анықтау үшін әртүрлі анықтамалар қолданылады. Білім беру мониторингі:

- оның мақсаттарын, мазмұнын, нысандарын, әдістерін, дидактикалық және техникалық құралдарын, оқытудың, білім берудің және өзін-өзі дамытудың шарттары мен нәтижелерін қоса алғанда, білім беру жүйесінің өзін-өзі дамыту үрдістері мен жұмыс істеуінің сапалық және сандық сипаттамаларын жүйелік диагностикалау [6; 37];

- мұғалімдерге басқару шешімдерін қабылдау үшін қажетті жоғары сапалы және уақытылы ақпарат беру мақсатында педагогикалық шындықтың нысандары мен құбылыстарын ұзақ мерзімді бақылау [7; 9];

- жағдайды болжамды, ғылыми негізделген, үздіксіз бақылау, оларды шешудің мақсаттары, міндеттері мен құралдарын оңтайлы таңдау үшін педагогикалық үрдісті дамыту үрдісі [8; 31];

- педагогикалық процестің жай-күйін диагностикалау, бағалау және болжау: оның жетістіктерін, нәтижелерін, даму перспективаларын қадағалау [9; 18].

Педагогикалық зерттеулердің сапасы мәселелерін талдай отырып, Ш.Таубаеваның сапа мониторингісінің маңызы бар. Педагогикалық өлшеулер мен диагностиканың теориясы мен әдістемесінің шеңберінде зерттеудің «әр түрлі педагогикалық объектілердің (фактілер, құбылыстар, процестер), сапалы және ғылыми педагогикалық зерттеулердегі диагностиканы қолдану мүмкіндігін бағалау әдістемесі» зерттеуі жүргізілуі мүмкін педагогикалық ғылымның тәуелсіз саласы ретінде оқшаулауды ұсынады [10; 29].

Педагогикалық мониторингтің ең кең тараған анықтамаларының бірі: мониторинг тақырыбын көрсете отырып, жеке білім беру жүйелері үшін оңай анықталатын А.Н. Майоров ұсынған анықтама болып табылады.

Білім беру жүйесінде мониторинг – «кез-келген уақытта объектінің жай-күйін бағалауға және оның дамуын болжауға мүмкіндік беретін басқаруды ақпараттандыруға бағытталған білім беру жүйесі немесе оның жеке элементтері туралы ақпаратты жинау, өңдеу, сақтау және тарату жүйесі» [3; 85].

Осылайша, педагогикалық бақылаудың жалпы белгілері ретінде төмендегілерді атап өтуге болады:

- педагогикалық жүйеде мониторинг объектісін оның құрамдас элементі ретінде қосу объектісі;
- білім беру үрдісінің күйін, педагогикалық бағалаудың мақсаттарын айқындау;
- бақыланатын объектінің дамуын педагогикалық болжамдау және түзету;
- педагогикалық мониторингті жүргізудің ғылыми негіздемесі, үздіксіздігі, жүйелілігі;
- білім беру жүйесін тиімді басқару үшін педагогикалық мониторинг нәтижелерін қолдану

(1-сызба).

### Педагогикалық мониторингтің мәні (1-2 сызба)

**Білім беру үрдісіндегі мониторинг**

**Педагогикалық мониторингтің белгілері:**

- педагогикалық жүйеде мониторинг объектісін оның құрамдас элементі ретінде қосу объектісі;
- білім беру үрдісінің күйін, педагогикалық бағалаудың мақсаттарын айқындау
- бақыланатын объектінің дамуын педагогикалық болжамдау және түзету;
- педагогикалық мониторингті жүргізудің ғылыми негіздемесі, үздіксіздігі, жүйелілігі;
- білім беру жүйесін тиімді басқару үшін педагогикалық мониторинг нәтижелерін қолдану.

Дамуды болжауға және кез-келген уақытта жағдайдың объектілері туралы сынауға мүмкіндік беретін басқарудың ақпаратпен қамтылуына бағытталған білім беру жүйесі немесе оның жеке элементтері туралы ақпараттарды жинау, өңдеу, сақтау және тарату туралы жүйе.

## Студенттерді оқыту сапасының мониторингі

### Бақылау түрлері:

- Кіреберіс бақылау;
- Ағымдық бақылау;
- Аралық бақылау;
- Қорытынды бақылау

- белгілі бір бақылау кезеңінде білім сапасын бақылау нәтижелерін қадағалауға және белгілеуге мүмкіндік беретін құралдардың болуы;
- мониторинг және оқыту іс-шараларын тұрақты түрде кері байланыс және түзету;
- мониторинг пен оқу қызметінің тұрақты кері байланысы және түзету;
- мониторинг зерттеулерінде тек сандық деректерді ғана қолдану емес, сонымен қатар белгілі бір уақыт кезеңінде динамикалық коэффициентті табу;

Дереккөз: Подковко Е.Н. Научно-педагогические основы мониторинга качества обучения // Гуманитарные научные исследования. 2012. № 5 (9).

Қазіргі уақытта «диагностика объектісі» негізінде Г.А. Карпова және С.Н. Силина мониторингтің келесі түрлерін ажыратады:

- оқу нәтижелерін қадағалайтын *дидактикалық мониторинг*;
- «мұғалім-студент» қарым-қатынасының сипатын, «студент-студент» тұлғалық қарым-қатынасын, білім беру үдерісіне қатысушылардың жеке даму сипаты мен жағдайын, осы үдерістің динамикасын қадағалайтын *психологиялық-педагогикалық мониторинг*;
- түрлі басқару деңгейлеріндегі өзара әрекеттесу сипатын қадағалайтын *басқару мониторингі*;
- білім беру үрдісінде оқытушылар мен студенттердің психофизиологиялық әл-ауқатын бақылайтын *медициналық-педагогикалық мониторинг* [3; 197].

Жоғары білім берудегі педагогикалық жүйе қоғамның қажеттіліктерін тудыратын негізгі мақсаттар мен міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған. Студенттердің және оқытушылардың білім беру қызметін басқару және түзету кері байланыс арналарын пайдалана отырып, педагогикалық жүйенің құрылымдық элементтерінің жұмысы туралы алынған мәліметтерге негізделеді. Басқару және түзету қандай да бір пән бойынша студенттің рейтингісіне негізделуі керек. Бұл байланыс арнасының құны анықталған ақпараттың мақсатқа жетуіне және белгілі бір нәтижеге қол жеткізуге ықпал ете алатынын анықтайды. Бұл ақпаратты іріктеп талдауды талап етеді. Бұл жағдайда түзету шараларын таңдау университеттің түрлі кафедраларының мәжілістерінде өткізіледі [12; 2].

Дәстүрлі бағалау жүйесінің негізгі жетіспеушілігі - бұл студенттердің бастамасын дамыту үшін жағдай жасауға мүмкіндік бермейтіндігі және қазіргі заманғы мемлекеттік білім беру стандартының негізі осы талаптарды белгілейді. Құзыреттілікке негізделген тәсіл студенттерді автономия мен бастаманы дамытады. Білім алушы оқу үрдісінің белсенді элементі болуы керек [13; 59].

Дәстүрлі бағалау жүйесінің тағы бір маңызды кемшілігі - мұғалімнің қолындағы басқарудың «тетіктері» шоғырлануы. Бұл жағдай студенттердің бастамасын айтарлықтай азайтады [14; 3-9]. Тәжірибе көрсеткендей, мұғалімдер жиі жүйелі бағалау процесін кенеттен және нашар болжамды етіп айналдырады, жүйелілігі жоғалады. Бағалаудың объективтілігі, осылайша, өңге түседі [15]. Бақылаудың басымдық талаптарының бірі студенттің жеке қасиеттерін ескереді, бірақ іс жүзінде бұл талапты елемеге болады. Осындай жағдайларды жою үшін оқу жетістіктерін бағалаудың рейтингтік жүйесі қолданылады. Оның қолдану ерекшелігі мұғалімнен студентке бағалау функциясын беруде жатыр [16].

Заманауи зерттеулерді талдау ұсынылған бағалау әдістері практикалық дағдылар мен қабілеттерді сапалы қадағалауға емес, тек студенттердің білімін бағалауға бағытталғанын көрсетті. Өз білімін іс жүзінде қолдану мүмкіндігі студенттің басты жетістігі болып табылады, сондықтан бұл жағдай ерекше назар талап етеді [17; 134-138]. Студенттер өздерінің іс-әрекеттерін бағалай білу,

өз әрекеттерін және жоспарланған нәтижелерін байланыстыратын дағдыларды меңгеруі және өзгеретін орталар жағдайында түзетулер енгізуі керек. Басқаша айтқанда, студент өзін-өзі бағалау мен өзін-өзі реттеуді, сондай-ақ өзара бағалауды үйренуі керек [18; 87]. Білімнің балдық -рейтингтік бағасы - студенттің ғылыми, оқу және сыныптан тыс іс-шараларға қатысуы, сондай-ақ бітірушілердің рейтингін анықтауда жетекші құрал болып табылады [19; 181-183].

Бағалау жүйесіндегі басты мақсат - жалпы білім беру бағдарламасының критерийлерімен өлшенетін әрбір пәннің күрделі рейтингтері мен балдық рейтингтер арқылы студенттердің пәндерді меңгерудегі табыстары мен сапасын анықтау. Білімді бағалауға арналған балдық-рейтингтік технологияның тағы бір артықшылығы - оқушылардың білімін бағалауға, оқушылардың шығармашылық қабілеттерін ашу үшін жүйелі және өнімді жұмысқа ынталандыру болып табылады [21; 12-15].

Балдық-рейтингтік жүйеде мұғалім студенттердің танымдық белсенділігін ұйымдастырушы ретінде әрекет ететін жаңа білім беру парадигмасының талаптарына сай келетін тамаша құрал болып табылатынды. Яғни, мұғалім белгілі бір білім мен дағдыларды бермейді, бірақ студенттердің өзіндік жұмысында үйлестіруші болады

Балдық-рейтингтік жүйеде формативті білім беру арқылы білім беру сапасын арттыру проблемасын тудыратын бірнеше қайшылықтар бар:

- шығармашылық және жылдам өзгеретін ортада және қолданыстағы жүйеде өз білімін тәжірибеге енгізе алатын мамандар даярлау үшін мемлекет пен қоғамның сұраныстың өсуі арасындағы қайшылық кәсіптік оқыту;

- қарама-қайшылық студенттердің білім сапасын жоғарылату және теориялық оқиғалардың жетіспеушілігі ретінде тиімді бағалаудың ғылыми негізделген үлгісін құру қажеттілігінен туындайды [22].

Дәстүрлі бағалау жүйесімен салыстырғанда, рейтинг жүйесі белгілі бір уақыт кезеңінде барлық пәндер бойынша оқушылардың барлық жетістіктерін бағалауға мүмкіндік береді [21; 12-15].

*Рейтингтік модельдің мақсаттары:*

- оқу және ғылыми-зерттеу жұмыстарына студенттердің ынталандыруын арттыру; - кәсіптік білім беру бағдарламасының тиімділігін кешенді бақылау;

- жеке бағдарламаларды әзірлеу [23; 39-42].

Бағалау жүйесін жүзеге асыру кезінде педагог пен студенттер арасында «субъект-субъект» қатынасы орнатылады [24; 83-86]. Міндеттердің мазмұны жалпы мәдени және кәсіби құзыреттілікті қалыптастыруды көрсететін етіп таңдалады. Семестрде таратылатын бақылау нүктелерін немесе іс-әрекеттерін пайдалану арқылы пәндерді оқудың сапасы анықталады [25; 239-243]. Бағалау және бақылау-өлшеу жұмыстарын жүргізу барысында мұғалімнің бағалауы бойынша қорытынды баға беріледі. Бұл студенттің жетістігі туралы рейтинг құруға мүмкіндік береді. Осылайша, студент семестр бойына дайындықты сеанс алдында тапсырмай, біркелкі жүргізеді. Балл-рейтингісін енгізудің алғышарттарының бірі студенттерді қажетті әдістемелік әдебиеттермен, оқу-әдістемелік материалдар жиынтығымен қамтамасыз ету болып табылады [26; 43-46]. Бұл тәсіл қандай да бір себеппен сабақты жіберіп алған студенттерге оларды жұмыс істеуге және тиісті ұпайларды алуға мүмкіндік береді. Рейтинг жүйесі студенттерді ғана емес, мұғалімнің жұмысын да белсендендіреді [27; 201].

Бақылау үшін ең маңызды міндеттердің бірі – индикаторларды, көрсеткіштерді анықтау. Қажетті индикаторлар мен көрсеткіштер бақылау жүйесін береді.

Белгілі бір оқу пәндерін оқып-үйрену барысында студенттердің білім сапасын бақылау келесі бақылау түрлерінен тұрады:

- *Кіреберіс бақылауы* – пәндерді оқу үшін қажетті студенттердің негізгі білімдері мен дағдыларын бақылау. Бақылаудың бұл түрі ұйымдастырушылық міндеттерді жан-жақты шешуге, пән бойынша оқытуға қажетті алдын-ала білім мен дағдыларды анықтауға және пәннің мазмұнын меңгеруді меңзейтін жеке тапсырмаларды анықтауға мүмкіндік береді;

- *Ағымдық бақылау* пәннің мазмұнын меңгеру үдерісін үздіксіз тұрақты бақылау болып табылады. Бұл - бақылаудың ең жедел түрі, оның барысында студенттердің оқу материалын түсіну дәрежесі, практикалық есептерді шешу кезінде білімін қолдану мүмкіндігі анықталады;

- *Аралық бақылау* – жеке бөлімдерде (модульдерде) пәннің мазмұнын меңгеруді бақылау. Аралық бақылаудың нәтижелері жеке пәндер (модульдер) үшін пәннің мазмұнын меңгерген

студенттердің жекелеген деңгейін, кейінгі түзету кезінде кездесетін қиындықтарды және келесі бөлімді (модульді) меңгеруге ауысуды анықтайды;

• *Қорытынды бақылау* – кешенді дидактикалық мақсатқа сәйкес оқу пәндерін игеруді аяқтаған соң қол жеткізілген нәтижелерді бақылау. Қорытынды бақылауға келесі талаптар қойылады:

*Біріншіден*, қорытынды бақылау барлық студенттерге, олардың жеке қабілеттері мен ерекшеліктеріне қарамастан, бірыңғай бағалау шкаласын пайдалануы керек.

*Екіншіден*, соңғы мақсаттар әртүрлі топтар арасында тұрақтылық пен нәтижелердің салыстырмалылығын қамтамасыз ету үшін статикалық болуы керек.

Қорытынды бақылаудың ең көп тараған формасы – тестілеу. Осындай бақылауды автоматтандыру процедурасы оның объективтілігін арттырады, мұғалімнің белгілі бір студентке субъективті қатынасына байланысты емес және стандарттауды қамтамасыз етеді.

Сонымен қатар, автоматтандырылған тестілеу технологиясын пайдалану мұғалімнің уақытын үнемдейді, оны бақылау тапсырмаларын тексеру бойынша еңбекті көп қажет ететін жұмыстан, яғни ұзақ жұмыс атқарудан құтқарады, оның кәсіби қызметінің басқа да аспектілерін жақсарту үшін уақытты босатады.

Сонымен қатар, студенттердің білім сапасын бағалау жүйесінде тестілеу технологияларын әзірлеу мен енгізудің табыстылығы бірнеше факторлармен анықталады. Олардың ішіндегі ең маңыздылары:

- мұғалімдердің оқу үрдісінде жаңа технологияларды меңгеруге және қолдануға дайындығы;

- оқыту нәтижелерін бағалаудың қазіргі заманғы құралдар жүйесіндегі педагогикалық тестілеудің орны мен қызметтерін анықтауға мұғалімдердің қабілеттілігі;

- білім беру процесінде сынақ технологияларын пайдалану салдарынан педагогикалық қызметкерлердің әртүрлі баға беруі және т.б.

Дегенмен, қандай жағдайды алсақ та студенттердің білім сапасын бағалаудың қандай нысаны таңдалса да, типтік қателерді анықтау жұмыстың маңызды бағыты болуы керек. Типтік қателерді анықтау және бақылау тапсырмасына студенттердің реакциясын талдау – үлкен педагогикалық маңызға ие бола тұра, тест сұрақтары мен тапсырмаларының анықтығы мен хабардарлығы туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Осылайша, студенттердің білім сапасын бақылау процесінде объективті деректер алу шарттары:

- белгілі бір бақылау кезеңінде білім сапасын бақылау нәтижелерін қадағалауға және белгілеуге мүмкіндік беретін құралдардың болуы;

- мониторинг пен оқу қызметінің тұрақты кері байланысы және түзету;

- мониторинг зерттеулерінде тек сандық деректерді ғана қолдану емес, сонымен қатар белгілі бір уақыт кезеңінде динамикалық коэффициентті табу;

Оқу үрдісі үздіксіз модернизациялауға жатады, сондықтан студенттердің білімін бағалау жүйесінде жаңа тәсілдерді үнемі іздеу және қолдану қажет. Дамудың заманауи шарттары білім беру ісінің өзін-өзі ұйымдастыру принципін басымдық береді. Осы шеңберде студент өз жетістіктерінің деңгейін дербес бақылауға қабілетті білім беру үрдісіне белсенді қатысушы ретінде қызмет етеді. Студенттердің жетістіктерін орнату үшін осы үрдістің динамикасын қадағалайтын механизм қажет. Жүйелі бақылау білім беру үрдісін уақтылы түзету үшін жағдай жасауға бағытталған студенттермен кері байланыстың үздіксіздігі мен дәлдігін қамтамасыз етеді. Осының барлығы білім беру сапасын жақсарту және түлек құзыреттілігін дамытуда көрініс табады

**Қорытынды.** Студенттердің білім сапасына ғылыми-негізделген, кезең-кезеңмен мониторинг жүргізу мұғалімдердің педагогикалық іс-әрекеттерінде ғылыми ұйымдастыру жұмыстарын жақсартады, оқу үрдісінің барлық деңгейлерінде оқытудың сапасын және басқару тиімділігін арттырады. Сонымен қатар, білім беру жүйесінде мониторингті ұйымдастыру және басқару сызбасы, білім беру үрдісінің сапасы, университет қызметінің барлық бағыттары бойынша белгіленген мақсаттар мен міндеттерді жүзеге асыру деңгейі туралы жедел және шынайы ақпарат беріп, проблемаларды шешудің оңтайлы жолдарын анықтауға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев 2018 жылы 10 қаңтардағы Қазақстан халқына Жолдауы. [www.akorda.kz](http://www.akorda.kz)
2. Полонский В.М. Словарь понятий и терминов по законодательству РФ об образовании / В.М.Полонский. – М., 1995
3. Майоров А.Н. Мониторинг в образовании. Книга 1. – СПб.: Изд-во «Образование – культура», 1998. – 344 с.
4. Салина Р.М. Словарь-справочник терминов и понятий по научно-педагогической информации / - Алматы, 2004. – 78с.
5. Шишковский В.И. и др. Менеджмент качества образования в высшем учебном заведении: Учеб.пособие. – Томск, 2001. – 40с.
5. Андреев В.И. Проблемы педагогического мониторинга качества образования // Известия Российской Академии Наук. – 2001. – №1. – С. 37.
6. Орлов А.А. Мониторинг инновационных процессов в образовании // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 9-15.
7. Беспалько В.П. Мониторинг качества обучения – средство управления образованием // Мир образования. – 1996. – №2. – С. 31-38.
8. Стефановская Т.А. Педагогика: наука и искусство. – М.: Совершенство, 1998. – 356 с.
9. Таубаева Ш. К разработке измерителей оценки качества педагогических исследований // Ш.Таубаева // Вестник Академии педагогических наук Казахстана. – 2005. – № 4 – 5. – С.28 – 33.
10. Карпова Г.А., Силина С.Н. Педагогический потенциал психолого-педагогического мониторинга в образовательном учреждении // Психолого-педагогические проблемы социализации личности. – Шадринск: Изд-во Шадринского пединститута, 1997. – С. 197-201.
11. Илалтдинова Е.Ю., Фильченкова И.Ф., Фролова С.В. Особенности организации постдипломного сопровождения выпускников программы целевого обучения в контексте сопровождения жизненного цикла профессии педагога//Вестник Мининского университета. 2017. № 3(20). С. 2.
12. Колдина М.И., Лапшова А.В. Коммуникативная компетентность педагога в условиях модернизации образования//Проблемы современного педагогического образования. 2017. № 54-6. С. 59–65.
13. Абрамова Н.С., Гладкова М.Н., Ваганова О.И. Особенности разработки оценочных материалов в условиях реализации компетентностного подхода //Проблемы современного педагогического образования. 2017. № 57-1. С. 3–9.
14. Smirnova Z., Vaganova O., Shevchenko S., Khizhnaya A., Ogorodova M., Gladkova M. Estimation of educational results of the bachelor's programme students. IEJME: Mathematics Education. 2016. T. 11. №10. С. 3469–3475.
15. Алешугина Е.А. Способы отбора лексического содержания профессионально-ориентированной иноязычной подготовки студентов в неязыковом вузе. Дисс... канд.пед.н. Н.Новгород: Нижегородский государственный университет, 2009. - 189 с.
16. Петров А.Ю. Инновационный менеджмент в открытой образовательной системе. - 2016.- №4. - С. 134–138.
17. Крылышкова Л.Ю., Кутепова Л.И. Комплект дидактических тестов по курсу «Проектно-сметное дело». Хроники объединенного фонда электронных ресурсов Наука и образование. 2014. № 6 (61). С. 87.
18. Селиверстова Л.В., Картузова Т.В. Использование элементов системы Moodle в балльно-рейтинговой системе оценки успеваемости студентов // Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2017. Т.6. № 1 (18). С. 181-183.
19. Подковко Е.Н. Научно-педагогические основы мониторинга качества обучения // Гуманитарные научные исследования. 2012. № 5 (9).
20. Балашова Е.С., Богачева А.В., Воронкова А.А., Мальцева С.М. К вопросу о формировании предметных результатов образовательной деятельности студентов гуманитарных специальностей в контексте кросскультурной коммуникации //Карельский научный журнал. 2018. Т. 7. № 1 (22). С. 12–15.

21. Инженерно-педагогическое образование: Методология, теория, практика: Монография. Под ред. С.М.Марковой. Н.Новгород: ВГИПУ, 2008. - 225 с.
22. Колдина М.И., Ваганова О.И., Трутанова А.В. Управление самостоятельной работой студентов вуза// Карельский научный журнал. 2017. Т. 6. № 3 (20). С.39–42
23. Кутепов М.М., Ямбаева Н.В., Елыгина К.А. Информационные технологии обучения физической культуре в вузе //Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2016. Т. № 2 (15). С. 83–86.
24. Угодчикова Н.Ф., Крюкова Г.К., Алешугина Е.А., Лошкарева Д.А. Деятельность кафедры иностранных языков как реакция на изменения социально-экономических условий в обществе. Приволжский научный жур-нал. 2014. № 1 (29). С. 239–43.
25. Кутепова Л.И., Ваганова О.И., Трутанова А.В. Формы самостоятельной работы студентов в электронной среде //Карельский научный журнал. 2017. Т. 6. №3 (20). С. 43-46.
26. Лапшова А.В., Ваганова О.И., Тюмина Н.С., Румянцева Н.А. Личностно-ориентированный подход к профессиональной подготовке студентов //Проблемы современного педагогического образования. 2017. № 57- (5). С. 201–207.

## НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МОНИТОРИНГА КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ

*С.С. Ерназарова*

Магистрант 2-го курса по специальности 6М010100 – «Дошкольное обучение и воспитание»  
Казахский государственный женский педагогический университет,  
Алматы, Казахстан, email: yernazarovasymbat@gmail.com

Контроль и оценка являются основополагающими процессами в образовательных учреждениях применительно к деятельности обучающихся (оценка учебных достижений), обучающихся (аттестация педагогов) и всего образовательного учреждения (аттестация, аккредитация и т.д.) В то же время контроль и оценка имеют дискретный характер, зачастую они не носят системного характера, контрольно-оценочные процессы являются прерогативой ограниченного круга участников образовательного процесса. Автор убежден, что контроль и оценка выступают не только необходимым условием совершенствования деятельности образовательного учреждения, но и функцией, которая должна осуществляться регулярно. Вследствие этого в системе образования растёт понимание значимости мониторинга качества. В этой статье рассматриваются научно-педагогические основы учебного мониторинга, работы ученых, которые определяют понятия «качество образования», «мониторинг в системе образования», «педагогический мониторинг», «мониторинг качества обучения студентов университета».

**Ключевые слова:** качество образования, мониторинг в системе образования, педагогический мониторинг, оценка, входной контроль, текущий контроль, рубежный контроль, итоговый контроль

## SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL BASES OF MONITORING THE QUALITY OF STUDENTS' TRAINING

*S.S. Yernazarova*

Master student of the 2nd year of the specialty 6M010100 - "Preschool teaching and education"  
Kazakh State Women's Teacher Training University  
Almaty, Kazakhstan, email: yernazarovasymbat@gmail.com

Monitoring and evaluation are fundamental processes carried out in educational institutions in relation to the activities of students (assessment of educational achievements), activities of trainers (certification of teachers) and the entire educational institution (certification, accreditation, etc.) At the same time, control and evaluation are discrete in nature, they are often not systemic in nature, control and assessment processes are the prerogative of a limited number of participants in the educational process. Thus, monitoring and evaluation become not only a prerequisite for improving the activities of an educational institution, but also a function that should be carried out regularly. As a result, the education system, as noted above, penetrates the understanding of the importance of quality monitoring. In this article we consider the scientific and pedagogical foundations of educational monitoring, as well as the work of scientists who define the concepts of “quality of education”, “monitoring in the education system”, “pedagogical monitoring”, and “monitoring the quality of education of university students”.

**Keywords:** quality of education, monitoring in the education system, pedagogical monitoring, assessment, input control, current control, midterm control, final control